

SECCIÓ DE SENDERS

AE TALAIA

RUTA DEL TER

Etapa 14: CERVIA DE TER – SOBRÀNIGUES **SANT LLORENÇ DE LES ARENES – JAFRE – VERGES**

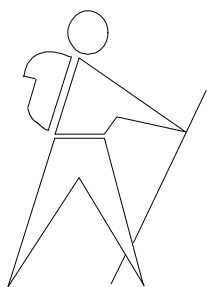
10 de maig de 2015

HORARI PREVIST

Sortida de la Plaça de l'Estació de Vilanova i la Geltrú.	6 h 30 min
Medinyà. Esmorzar. Sortida cap a Cervià de Ter.	8 h 30 min 9 h
Cervià de Ter. Inici de l'etapa.	9 h 15 min
Passera de Sobrànigues. Reagrupament.	10 h 30 min 10 h 40 min
Sant Llorenç de les Arenes. Reagrupament.	11 h 15 min 11 h 25 min
Resclosa de Colomers. Reagrupament.	12 h 05 min 12 h 15 min
Jafre. Reagrupament.	12 h 55 min 13 h 05 min
Verges. Final de l'etapa. Dinar. Sortida cap a Vilanova.	13 h 55 min 17 h
Vilanova i la Geltrú.	19 h 30 min

Notes.-

- ** Esmorzarem a Medinyà. Dinarem a Verges; hi ha bars i restaurants.
- ** Tingueu en compte que l'organització sempre **pot modificar aquesta previsió** d'horari en funció de com es vagi desenvolupant l'etapa (Condicions meteorològiques, retards o avançaments imprevistos, etc).
- ** Si us plau, sigueu puntuals, respecte els reagrupaments i **mantingueu sempre contacte visual** amb els que us segueixen; si cal espereu-vos. Intenteu seguir els horaris previstos, és a dir, no correu ni aneu massa lents! (**Penseu que aneu en grup**).
- ** **Atenció:** Per a qualsevol comunicació amb la Secció el dissabte abans de l'excursió o el mateix diumenge (mitja hora abans de la sortida) **utilitzeu només** el telèfon 687 04 39 76 (Agustí Poch).
- ** Els vocals coordinadors d'aquesta sortida són Joan Andreu i Agustí Poch. En tot moment cal respectar les seves indicacions.

SECCIÓ DE SENDERS

AE TALAIA

RUTA DEL TER

Etapa 14: CERVIA DE TER – SOBRÀNIGUES SANT LLORENÇ DE LES ARENES – JAFRE – VERGES

10 de maig de 2015

DESCRIPCIÓ DE L'ETAPA

Començarem l'etapa d'avui travessant el nucli antic de Cervià de Ter i tot seguit anirem pel mig de les arbredes del costat del riu fins arribar a la passera de Sobrànigues que ens permetrà accedir al Molí d'en Vinyals situat a la riba dreta del Ter. Després d'un breu recorregut per una tranquil·la carretera secundària arribarem a Sant Llorenç de les Arenes on podrem admirar la seva bonica església que pertanyé a una comanda dels Hospitalers de Sant Joan de Jerusalem.

Una suau pujada ens portarà vers un petit turó sorrenc on s'hi assenta una magnífica pineda. Superat el turó davallarem cap al riu per tal de creuar-lo novament, ara per la resclosa de Colomers. Un cop a l'altra banda anirem vers Colomers però abans d'arribar-hi girarem per seguir un camí per entremig de camps que ens portarà fins a Jafre. Després de visitar Jafre continuarem per entremig de camps fins arribar a Verges on acabarem el recorregut d'avui.

Horari Parcial	Total	Distància (km)
0:00	0:00	0,000

Comencem l'etapa d'avui a Cervià de Ter, a la cruïlla de l'Avinguda de Catalunya (Carretera GI-633) amb el carrer de l'Empordà. Hem de seguir per aquest carrer en direcció nord allunyant-nos de la carretera.

0:02	0:02	0,150
------	------	-------

En arribar al final del carrer anem cap a la dreta pel carrer de Girona en direcció al centre del poble. Una mica més endavant, a la cruïlla amb els carrers de la Creu i de Vallbona, passem pel costat de la Creu d'en Falgons.

La tradició diu que aquesta creu fou feta erigir pel senyor Falgons (propietari del veí mas de la Torre) en memòria de l'assassinat d'un nen que s'havia comès en aquest lloc. La creu és de braços floronsats i s'hi conserva bé la imatge de Crist en relleu. La columna és hexagonal, amb capitell i base, i en el pedestal s'hi conserva inscrita la data de 1607 i un escut en relleu.

Seguim endavant pel carrer de Girona i poc després deixem un carrer a l'esquerra.

Arribem en una bifurcació; la branca de l'esquerra puja vers el castell de Cervià. Nosaltres hem de seguir per la de la dreta. A l'esquerra, al costat del bonic mur de pedra, hi veiem el bust del Sr. Josep Baró i Güell, músic nascut a Cervià de Ter l'any 1891.

Poc després, també l'esquerra, hi ha un monument dedicat a un altre músic de Cervià, en Lluís Cotxo (Cotcho) i Güell, nascut l'any 1902.

Arribem a la plaça de la Generalitat, al peu de la Torre de les Hores. Seguim pel carrer de l'Hospital, que va amb la mateixa direcció que portàvem. Passem per davant de les Cases Consistorials amb un bonic fris damunt la porta

Passem per l'Arc del Portal i continuem cap a la dreta pel carrer del Torrent. A la primera cruïlla, que és amb el carrer de Torruella, hem d'anar cap a l'esquerra per tal de seguir per aquest carrer fins arribar al carrer del Priorat el qual seguirem cap a la dreta.

0:11	0:13	0,925
------	------	-------

Arribem a la carretera GI-633, la creuem i continuem per l'altra banda pel carrer de les Saules que també és el Camí de les Ribes. A l'esquerra queda una petita edificació de la Telefònica.

0:03	0:16	1,145
------	------	-------

Deixem un trencall a la dreta que va cap al torrent d'Anglí i voregem la granja d'en Puig que ens queda a l'esquerra. El camí fa un gir cap a l'esquerra; a la dreta queden les instal·lacions de la depuradora d'aigües del poble.

Poc després s'acaba el sòl asfaltat. Passem per entremig d'una plantació de pollancre; a la dreta tenim un canal de rec.

Girem cap a l'esquerra tot vorejant l'arbreda.

0:09	0:25	1,850
------	------	-------

Passem el rec de l'Eixart i girem cap a la dreta. Tornem a passar per entremig dels arbres.

0:04	0:29	2,250
------	------	-------

A la dreta hi veiem un plafó de la Ruta del Ter i un pal indicador. Seguim endavant; a l'esquerra hi ha un camp amb arbres joves; deixem un trencall a la dreta. Ens hem apropat al riu; ara el veiem a tocar.

0:04	0:33	2,530
------	------	-------

Travessem el sot dels Rengs.

0:05	0:38	2,950
------	------	-------

Enllacem amb un camí transversal; el seguim cap a la dreta.

0:12	0:50	3,860
------	------	-------

A l'esquerra queda una zona d'extracció d'àrids; deixem un camí que baixa cap a la dreta. Més endavant tornem a passar per entremig d'arbres; a la dreta queda un camí.

0:07	0:57	4,470
------	------	-------

Desemboquem en un camí transversal; cap a l'esquerra aniríem vers Sant Jordi Desvalls; nosaltres el seguim cap a la dreta.

0:03	1:00	4,700
------	------	-------

Arribem al Camí del Riu; l'hem de seguir cap a l'esquerra. A la dreta tornem a tenir una plantació d'arbres joves.

0:04	1:04	5,050
------	------	-------

A la dreta deixem un camí que va a passar el riu pel passallís de l'Illa.

0:03	1:07	5,240
------	------	-------

Per l'esquerra se'ns uneix un camí que ve de Sant Jordi Desvalls; a la cruïlla hi ha un pal indicador. Ara passem a frec del riu.

0:03	1:10	5,470
------	------	-------

Deixem un camí a la dreta que va a passar el riu pel gual de l'Illa.

0:03	1:13	5,740
------	------	-------

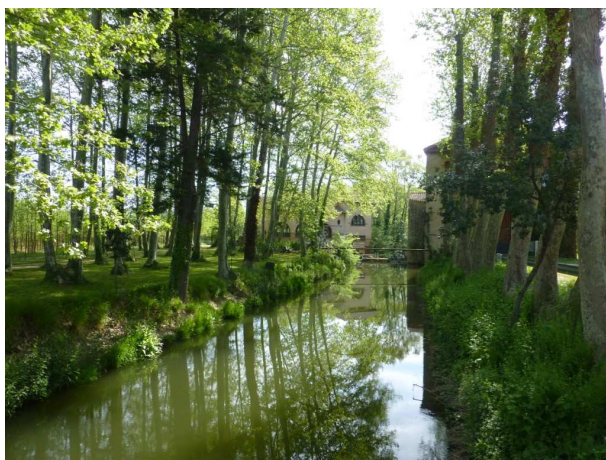
Desemboquem a la carretera que ve de Sant Jordi Desvalls just al costat del riu; hem de seguir-la cap a la dreta per tal de travessar el Ter per la passera de Sobrànigues. Passat el riu pugem lleugerament.

0:02	1:15	5,900
------	------	-------

Passem la barrera que es tanca quan la passera queda anegada i continuem per un camí que va paral·lel a la carretera pel seu costat dret.

0:05 1:20 6,200

A l'esquerra deixem l'accés a la central elèctrica d'en Vinyals; just després travessem el canal del mateix nom i desemboquem a la carretera GIV-6424.

Hem de seguir per aquesta carretera cap a l'esquerra; a la dreta queda una mansió i a l'esquerra el Molí d'en Vinyals. Una mica més endavant travessem la riera de la Pera.

0:03 1:23 6,470

Deixem un trencall a la dreta i passem per sota de la via del ferrocarril Barcelona – Portbou; un cop a l'altra banda de la via, a la dreta, hi ha una de les entrades a la gran propietat de Can Vinyals. Passem per davant de la finca de la qual podem veure una aïrosa torre.

Ens apropem al riu que ara tenim a l'esquerra.

0:08 1:31 7,070

Després de vorejar un camp que ens queda a la dreta passem pel punt quilomètric 2.

0:02 1:33 7,220

A l'esquerra deixem la primera casa del llogarret del Molí de la Barca; seguim per la carretera que ací inicia un ampli revolt cap a l'esquerra tot vorejant les cases i pujant lleugerament.

0:02 1:35 7,330

En arribar al final del llogarret deixem un camí a la dreta; seguim pujant lleugerament. A la dreta ens queda el Puig de les Moles; ens apropem al riu.

0:03 1:38 7,605

Deixem una esplanada a la dreta.

0:02 1:40 7,830

La carretera fa un revolt per salvar la riera d'en Paiet. Passem la riera i deixem un camí a la dreta; pugem.

0:04 1:44 8,105

Passem pel punt quilomètric 5 i deixem l'entrada al Mas Agustí a l'esquerra; és la primera casa de Sant Llorenç de les Arenes.

0:02 1:46 8,235

A l'esquerra deixem l'accés al nucli de Sant Llorenç de les Arenes; en primer terme podem veure-hi la seva església. Seguim pujant per la carretera.

0:03 1:49 8,510

Per l'esquerra se'ns uneix un camí.

0:02 1:51 8,630

Deixem un camí a la dreta que baixa vers el torrent de l'Arbre Blanc.

0:01 1:52 8,725

Atenció. Quan la carretera fa un marcat revolt cap a la dreta l'abandonem per tal de continuar per un camí que va cap a l'esquerra; planegem tot vorejant un extens camp. Més endavant el camí passa per dins d'un atapeït alzinar.

0:10 2:02 9,550

Per la dreta se'ns uneix un camí. Baixem; a la dreta queden uns camps.

0:03 2:05 9,765

Deixem un camí a la dreta que va a passar per entremig dels camps.

0:01 2:06 9,860

A la dreta queda un senderol desdibuixat que s'endinsa en el bosc i a l'esquerra un camí. Pugem lleugerament i poc després comencem a baixar i girem cap a la dreta.

Passem per entremig d'una gran pineda assentada sobre el sòl de sorra d'una duna continental; baixem.

0:08 2:14 10,600

Desemboquem en un camí transversal que per la dreta ve de Sant Romans de Cidillà, on hi ha les restes d'una església preromànica.

Nosaltres hem de seguir per aquest camí cap a l'esquerra; a la dreta podem veure-hi el cap d'una duna continental. Planegem.

0:05 2:19 11,000

A la dreta deixem una petita esplanada d'on surten un parell de camins; nosaltres hem de seguir endavant pel camí de Sant Romans.

0:01 2:20 11,085

Atenció. Quan trobem un pal de senyalització hem de deixar el camí i seguir per un senderol que surt cap a la dreta i enrera. Travessem una zona amb molta vegetació; compte amb les ortigues.

0:03 2:23 11,235

Arribem a la presa de Colomers. La travessem i un cop a l'altra banda anem cap a la dreta seguint el senderol que voreja una tanca que ens queda a l'esquerra.

0:03 2:26 11,385

Desemboquem en una pista asfaltada enfront d'una edificació; hem de seguir-la cap a l'esquerra. És el Camí del Riu que va cap a Colomers; a l'esquerra continuem tenint la tanca.

Més enllà passem per davant de l'accés al tancat; a l'esquerra també hi ha unes edificacions. Enfront hi veiem el poble de Colomers.

0:07 2:33 11,855

En una cruïlla hem de deixar la pista que va a passar el rec del Molí i enllaçar amb la carretera GI-634. Nosaltres anem cap a la dreta pel camí que va cap a Jafre; travessem els Camps dels Alzinars.

0:02 2:35 12,030

Deixem una construcció a l'esquerra; més endavant, a la dreta del camí, hi tenim un petit rec. Davant s'hi veu el poble de Jafre i al fons el Castell del Montgrí.

0:03 2:38 12,265

A l'esquerra queda una zona d'extracció d'àrids; més endavant en deixarem una a la dreta i una altra a l'esquerra. Continuem pel costat del rec.

0:03 2:41 12,550

Deixem un camí a la dreta.

0:06 2:47 12,915

A dreta i esquerra deixem unes filades de palmeres; el camí decanta una mica cap a la dreta.

0:07 2:54 13,490

Arribem en una bifurcació on hi ha un pal indicador; hem d'anar cap a l'esquerra en direcció al poble de Jafre que tenim a tocar.

0:01 2:55 13,590

Travessem el Rec del Molí pel Pont de l'Illa; més enllà trobem un plafó informatiu.

0:01 2:56 13,695

Arribem a la carretera GI-634 que ve de Colomers i va cap a Verges; l'hem de travessar i un cop a l'altra banda anar cap a la dreta pel carrer de les Ferreries.

Quan el carrer va a tocar la carretera girem cap a l'esquerra i pugem pel carrer de la Font. En arribar al primer trencall deixem aquest carrer i anem cap a l'esquerra.

Seguim pujant fins arribar sota del carrer Major al qual accediríem per unes escales que tenim enfront. No pujarem per les escales i anirem cap a l'esquerra per anar a buscar unes altres escales que pugen vers la plaça que hi ha al costat del Castell de Jafre.

Des d'aquesta plaça anirem cap a l'església de Sant Martí i pel carrer de l'Església baixarem vers la plaça Major.

0:05 3:01 13,985

Arribem a la plaça Major de Jafre on hi ha l'Ajuntament. A partir d'ací hem d'anar cap a l'esquerra pel carrer d'Orient.

Deixem el carrer de la Creu a l'esquerra i girem cap a la dreta. Una mica més enllà deixem el carrer del Torrentó a l'esquerra; baixem.

0:04 3:05 14,400

Passem pel costat de la creu de terme i arribem a la carretera GI-634. L'hem de travessar i seguir en la mateixa direcció pel camí que hi ha a l'altra banda; a la dreta queden les sitges i les naus de l'empresa Pibesa, a l'esquerra hi deixem Can Marull.

Anem per entremig de camps pujant lleugerament.

0:06 3:11 14,895

A la dreta deixem un trencall amb sòl herbós; poc després deixem un trencall a la dreta. Al fons es veu el campanar de Verges i més enllà el Castell de Montgrí.

0:03 3:14 15,130

Arribem en una bifurcació; hem d'anar per la branca de l'esquerra. A l'esquerra hi veiem una gran nau per a l'emmagatzematge de palla.

0:04 3:18 15,455

Deixem un trencall a l'esquerra.

0:02 3:20 15,565

Arribem al Pont Tapat que ens permet creuar novament el Rec del Molí. Just passat el pont desemboquem en un camí transversal que hem seguir cap a l'esquerra.

0:04 3:24 15,895

Per la dreta se'ns uneix un camí procedent d'una zona d'extracció d'àrids. Anem per entremig de camps.

0:14 3:38 17,020

Fem una lleu pujada per accedir al talús per on passa un camí transversal. La Ruta del Ter segueix aquest camí cap a la dreta; nosaltres el travessarem i seguirem endavant en direcció al poble de Verges que ja tenim a tocar.

A l'esquerra deixem un camí, girem cap a la dreta i deixem un altre camí a l'esquerra que va a passar per entremig d'uns horts. Girem a l'esquerra.

0:07 3:45 17,520

Deixem un primer edifici del poble a la dreta.

0:01 3:46 17,620

Passem per sobre del Rec de l'Estany.

0:01 3:47 17,705

Desemboquem al carrer de la Font; l'hem de seguir cap a l'esquerra, vers el centre del poble.

0:02 3:49 17,900

Arribem a la plaça Major de Verges; ací finalitzem l'etapa.

Equip de preparació (24/04/2015): Joan Andreu, Agustí Poch

SOBRÀNIGUES

Sobrànigues és un nucli empordanès del municipi de Sant Jordi Desvalls, a la comarca del Gironès. És a mig camí entre Sant Jordi Desvalls i Flaçà. Està centrat per un petit poblet a tocar del Ter. Les seves cases s'agombolen dins del cercle format pels carrers del Nord, de Sant Pere i del Ter, i al bell mig s'hi obre l'espai de la Plaça Vella.

La capella de Sant Pere de Sobrànigues està situada en un extrem del nucli de Sobrànigues. Es tracta d'un petit edifici del segle XVIII, d'una nau i absis semicircular, amb una porta de llinda monolítica, una finestra petita i estreta i un campanar d'espadanya de grans dimensions.

SANT LLORENÇ DE LES ARENES

Sant Llorenç de les Arenes és un poble del municipi de Foixà (Baix Empordà) situat a prop de la riba dreta del Ter, a la vora d'un dels seus grans meandres. El nom s'origina en les extenses sorreres, cobertes i fixades per pinedes, que ocupen una gran part de la seva rodalia. El nucli principal és format per un grup de masies vora l'església parroquial de Sant Llorenç.

L'església de Sant Llorenç és d'una nau amb absis semicircular; tardanament s'hi afegiren dues capelles al costat nord i una construcció damunt la meitat oriental de la nau. La volta de la nau és apuntada i seguida i la mateixa forma té l'arc triomfal; la volta del presbiteri és ametllada. Les finestres romàniques són de doble esqueixada.

La portalada és de tres arcs de mig punt en degradació, llinda i timpà llisos, guardapols i motllura de secció incurvada; el finestral superior és de doble arcada en degradació, de mig punt. Corona el frontis una espadanya de dos arcs. El parament és de grans carreus perfectament escairats, inclosa la volta de l'absis (la de la nau és coberta d'arrebossat).

Al costat de mig dia del temple hi ha l'edifici que fou rectoria que

ocupa el lloc de la comanda hospitalera medieval: s'hi veu un carreu amb la creu de malta esculpida. El seu pati senyala l'espai que ocupà el petit claustre romànic desaparegut. A pocs minuts, a la dreta de la carretera de Foixà, en un fondal, s'hi troba la font de Sant Llorenç, d'aigua abundant i molt apreciada.

Segons alguns autors l'església de Sant Llorenç de les Arenes fou donada als Templers a finals del segle XII, però no n'hi ha notícies segures. Els cert és que al segle XII hi fou restablerta una comanda dels Hospitalers de Sant Joan de Jerusalem. Francesc Montsalvatje aporta una dada anterior, segons la qual l'any 1225 Guillem de Malavetula amb els religiosos establerts a Sant Llorenç de les Arenes, accepten les decisions del bisbe de Girona i aquest els aixeca l'excomunió que els havia dictat.

La comanda de l'hospital de Sant Llorenç de les Arenes, a la segona meitat del segle XV, va ser unita a la d'Avinyonet la qual ja havia absorbit la de Castelló d'Empúries. La unió amb la comanda d'Aiguaviva, l'altra existent en aquestes comarques, es produí poc abans de la guerra de Successió. La comanda única quedà extingida a principis del segle XIX

El juny del 2004 van ser robats set capitells romànics, datats entre els segles XI i XII, procedents de l'antiga església romànica i que estaven situats a dins l'església sense cap protecció i amb usos decoratius. Es tracta de blocs de pedra que servien de remat a les columnes que feien de suport al claustre de la parròquia. Tenen una mida aproximada de 30 centímetres d'alçada per 30 més de llargada i estan gravats amb motius florals i geomètrics que serveixen de decoració. De moment només se n'han recuperat dos que s'han incorporat al fons del Museu Diocesà de Girona.

JAFRE

Jafre és un municipi del Baix Empordà, està a la plana al·luvial de l'esquerra del Ter, l'aigua del qual aprofita a través del rec del Molí. Limita amb els municipis de Garrigoles (N), Verges (E), Foixà (S) i Colomers (W). Jafre, escrit *Jafare*, *Jaffare*, *Jafiro* i *Jafero* al segle XIII, és l'únic topònim àrab que Joan Coromines assenyala a l'Empordà, però altres investigadors el consideren derivat d'un nom personal germànic.

El terme té sectors planers, de terres al·luvials, sobretot al SW i també al SE. En la seva major part comprèn, però, terrenys suaument ondulats pels primers contraforts de les serres que marquen l'interfluvi entre el Ter i el Fluvià. El rec del Molí travessa el sector meridional, gairebé paral·lel i a molt poca distància del Ter. Hi ha també algunes minses torrenteres, com la riera de les Bruixes.

El poble de Jafre, en un replà a 44 m d'altitud, presenta un nucli compacte a l'entorn del castell i de l'església, que s'allargassa vers el sud amb carrers estrets i llargs, fins a depassar la carretera, on també hi ha un reduït eixample modern. Molts edificis tenen llindes amb dates dels segles XVII i XVIII i altres elements de la mateixa època.

L'església parroquial de Sant Martí de Jafre és esmentada al segle XIII. És un edifici gran, d'una nau amb capelles laterals i absis poligonal, construït entre el 1739 i el 1770 aprofitant algun mur del castell veí que encara era ferm. El 1771 s'hi afegí una capella i la sagristia. La portada del frontis, amb un relleu molt ingenu amb l'escena de Sant Martí partint la seva capa amb un pobre, duu la data del 1825. L'alt campanar, octagonal amb arcs apuntats, s'aixecà el 1819 (hom diu que es fet d'alls perquè per pagar les despeses de la construcció els propietaris cediren terres on es plantaren alls). Del castell de Jafre, que albergà el llinatge del mateix nom, hi ha algun vestigi al costat nord de l'església. El més notable és un alt fragment de llenç de carreuada que serveix de façana al casalot que ocupa part de l'indret de la fortalesa.

En el poble es destaquen les cases pairals de dues famílies que hi tingueren molta preeminència i que, en certs moments, foren antagoniques: Can Pou i Can Ric. Ambdues, al sector sud del carrer Major, són edificis molt grans, amb elements dels segles XVII i XVIII. A l'extrem SE, una mica separada del nucli habitat, hi ha una creu de terme del segle XVII, que ostenta l'emblema de la casa Pou, en relleu.

El santuari de la Font Santa, dedicat a la Mare de Déu de Gràcia, és a la part baixa del poble, prop de la carretera. Es construï al segle XV al costat de la font dels horts de Maria, les aigües de la qual hom creia miraculoses des que Miquel Castelló, pagès del lloc, afirmà haver rebut un avís sobrenatural (novembre del 1460). L'anomenada del lloc s'estengué amb rapidesa i aviat hi acudí gent d'arreu del país, de manera que Jafre es convertí en una mena de Llorda del segle XV. L'edifici consta de la capella, al centre, emmarcada per dos cossos laterals amb dependències i un atri davant la façana. El conjunt es cobreix amb una sola teulada de doble pendent.

La capella, coberta amb volta de canó, té una capçalera poligonal reformada en part el 1880, quan també es construí una sagristia. La porta és adovellada i al seu costat hi ha una pica d'aigua beneïda barroca, de jaspi, amb l'escut dels Pou. La imatge de la Verge és moderna, com el cambril. La primitiva, que era una talla de xiprer, gotico-renaixentista, fou destruïda el 1936 (en queda només el cap). Els elements més antics del santuari es van descobrir a l'atri durant la restauració: al subsòl de la sagristia s'han localitzat possibles restes de les primitives piscines. La font és a migdia del santuari, en un espai que ha estat enjardinat.

La fama de la Font Santa s'anà esllanguint des del segle XVIII i es convertí en un simple santuari comarcal. Fins entrat el segle XX era tradicional que, després de la sega, les famílies pageses anessin al santuari amb els carros enramats. S'hi anava també a demanar pluja quan convenia i s'hi feien romiatges el 25 de març i el dilluns de quinquagèsima. L'aplec principal, que encara se celebra, és el 8 de setembre.

VERGES

Verges és un municipi del Baix Empordà, estès a l'esquerra del Ter, al sector de la seva plana al·luvial regada en bona part amb l'aigua del riu a través del canal del Molí de Belcaire.

El Ter fa de divisòria meridional del terme, que limita a l'W amb Jafre, al NW amb Garrigoles, a l'E amb la Tallada d'Empordà, al S amb Serra de Daró i Ultramort i al SW amb Foixà. A més del cap de municipi, al terme hi ha el petit veïnat de la Vall i algunes masies escampades.

La vila de Verges és situada damunt una petita elevació de 23 m d'altitud a la vora esquerra del Ter. El nucli medieval de la població, amb el castell i l'església al centre, era envoltat de muralles, encara conservades en una bona part. Aquest nucli més antic es prolongà extramurs sobretot a partir del segle XVI, i cap al N i l'E durant els segles XVII i XVIII. Al segle XIX i XX l'expansió va continuar principalment pel costat del NW. Les terres situades al S de la vila són molt baixes i el riu les inunda amb una certa regularitat, la qual cosa fa que la població no s'hagi estès per aquesta zona, a recer de la tramuntana.

L'església parroquial de Sant Julià, també dedicada a santa Basilissa, és emplaçada al centre de la vila medieval. Conserva l'absis semicircular i la meitat oriental de la nau de l'antiga església romànica. La resta de la nau, les capelles laterals i la sagristia daten dels segles XVII i XVIII (la porta, a la paret occidental, duu la data de 1760). L'absis es cobreix amb volta de quart d'esfera que arrenca d'una cornisa incurvada; l'arc triomfal ha estat reformat, mitjançant la construcció de sengles columnes amb capitells que imiten els romànics.

La part romànica de la nau té volta apuntada i aparell de carreus ben escairats; es pot datar dels segles XII i XIII. La meitat occidental de la nau té volta apuntada amb arcs torals. L'església va ser fortificada. Sobre l'angle nord del temple s'alça el campanar, més modern encara, d'una gran alçada. A l'interior es conserva un ossari gòtic, que mostra quatre escuts en cadascun dels quals hi ha un lleó rampant i la inscripció *Aquesta és la sepultura dels Otges* a la cara frontal.

El castell de Verges era situat a migdia de l'església, al lloc que ocupen les escoles, la casa de la vila i la plaça que hi ha al davant. Només en resta un mur d'uns 10 m de llarg per 5 m d'alçada, integrat a la paret posterior de la casa de la vila, edifici de la primeria del segle XX, restaurat i reformat l'any 1990. Aquest mur és paral·lel a la paret meridional de l'església; hi ha quatre sageteres i la resta d'una coberta de lloses.

De les muralles de Verges, força malmeses, es conserven prou elements que permeten de seguir-ne el traçat i l'estructura. El recinte que envoltava la població medieval era format per llenços de muralla, amb espitlleres, merlets i garfis, que alternaven amb torres de planta quadrada; només una de les torres de la part de tramuntana de la muralla és de planta circular i té un lleuger talús. Vora d'aquesta torre n'hi ha una altra, quadrada, de gran alçada, que és la més ben conservada del recinte.

A llevant d'aquesta s'obre un antic portal de la muralla, que dona a la plaça Major, fora de l'antic recinte; aquest portal ha estat molt reformat. Prop d'una de les torres de ponent, fins a l'angle SE del recinte (on hi ha el molí de Verges), passa, tocant la muralla, el rec del Molí, que segueix en aquest tram els antics valls de la muralla. En aquest sector hi ha fragments notables dels llenços, amb restes de tres torres. El carreró de darrere de les cases, que han malmès la muralla, s'anomena carrer dels Valls. Les restes de la muralla de Verges es poden considerar d'època baixmedieval (segles XIII i XIV).

Dins el clos murallat de la vila de Verges es destaca l'edifici de Can Batlle, a la placeta de darrere de l'església, amb un finestral goticorenaixentista decorat amb baixos relleus; hi nasqué Francesc

Cambó i Batlle. El carrer de Ribussa porta a la plaça de Genís i Muntaner, on hi ha la casa de la vila, per un arc rebaixat, sobre el qual s'aixeca part d'una casa del segle XVIII. En aquest carrer hi ha diverses cases amb motius arquitectònics i escultòrics d'interès, dels segles XVI i XVII.

El molí de Verges, tocant a l'angle SE de la muralla, és del 1779, data que consta en una de les portes. Extramurs, a la plaça Major, hi ha una casa amb porxos dels segles XVIII i XIX. Tot aquest barri extramurs, amb els carrers Major i de Migdia, aixecat als segles XVI-XVIII, té edificis populars d'interès.

La nit del Dijous Sant, a Verges se celebra una representació teatral popular de gran interès protagonitzada per un bon nombre de veïns del poble. Els carrers i les places de la vila es converteixen aquella nit en l'escenari d'una antiquíssima versió de la Passió i la processó del Dijous Sant, seguida cada any per milers de visitants.

Un dels moments més esperats de la nit l'anuncia el so rústic i monòton d'un gran timbal. Cinc personatges surten aleshores de la foscor i executen la Dansa de la Mort, amb tot un seguit de referències al pas ineludible del temps i a la brevetat de la nostra existència. Entre totes les tradicions de la comarca, aquesta dansa d'origen medieval és, sens dubte, un dels tresors més preuats.

BIBLIOGRAFIA

- ** Ruta del Ter. Seguint el curs del riu
Consorti Alba-Ter (2009).
- ** Institut cartogràfic de Catalunya
<http://www.icc.cat/>
- ** Enciclopèdia Catalana
<http://www.enciclopedia.cat/>
- ** Sant Llorenç de les Arenes
<http://www.monestirs.cat/monst/baemp/bp10llor.htm>
- ** Jafre
<http://www.xtec.cat/~xvila1/>
- ** Verges
<http://www.verges.cat/>
- ** La Processó de Verges
<http://www.laprocesso.cat/>

Agustí Poch, maig de 2015

